

RIDEG SÁNDOR: TÚZPRÓBA.

Móricz Zsigmond alkalmazta „Boldog ember“ c. regényében azt az ábrázolásmódot, hogy egy parasztsalád vergődését, kínlódását a főhős egyéni, a regény mondanivalója szempontjából lényegtelennek tetsző gyerekkori, később felnőttkori kalandjainak és tépelődéseinek burka alatt mutassa be. Ennek az ábrázolásmódnak a kísérletét láthatjuk Rideg Sándor e regényében.

Feltétlenül érződik a könyv egyes lapjain a személyes élmény s annak őszintesége is. A művészi ábrázolásmód és a regény szerkezete azonban csak ott kifogástalan, ahol a szerző gyerekkori, később kamaszkorabeli kalandjairól ír. Azok a részek ellenben, melyek egy parasztsalád valóságos szenvedéseiről számolnak be, sokhelyt az adatok és a tények felsorolásában merülnek ki. S ott, ahol föltétlenül érződik a személyes élmény, nem érződik viszont az, hogy azok a gyerekkori kalandok a hős gazdasági és társadalmi helyzetének következményei, hogy azokat csak egy szegény-paraszt gyerek tehetta meg.

Kérdéses az is, hogy egy 1949-ben megjelenő regénytől csupán kritikai realizmust kívánunk-e? Kétségtelenül szükséges, hogy feltárjuk parasztságunk szenvedéseinek minden időszakát. Azonban föltétlenül szükséges ebben az esetben, hogy megmutassuk azokat a szálatokat, melyek a jövőbe mutatnak. Ez nemigen történik meg ebben a regényben. Kékedi gépész alakja utalhatna arra, hogy a parasztság felismeri majd, hogy a munkásság a vezetőosztály Csakhogy ez az alak nincs tipizálva.

Mindezek ellenére az első világháború korában élő parasztság szomorú sorsáról és helyzetéről hű képet kapunk s a „Népkönyvtár“ sorozatban megjelent regényének tagadhatatlan érdeme, hogy ezt a helyzetet megismerteti az egyre inkább kiszélesedő olvasóközönsséggel.

(Athenaeum kiadás, Népkönyvtár.)

B. T.

OSZEJEVA: IV-İK BÉ.

Friss és vonzó ez a könyv, mely a szovjet pionirok életéről szól. A regénynek gyerekek a hősei és harcos pionirok. Természetesen az ő életük sem zökkenőmentes, bennük is összeütközik a barátság és a becsület. Ennek a két fogalomnak a tisztázása a könyv igazi tartalma. A tisztázás során megismerke-

dünk a szocialista családdal. Látjuk a szovjet emberek hősiességi küzdelmeit s nevelési módszereit. Jelentős az a mondat, amit az egyik jóindulatú, de még lusta pionirnak mond az édesapja: „Az egész ország azon van, hogy belőletek embert csináljon.“ Bemutatja Oszejeva, hogy mennyire megváltozik a szocialista társadalomban a mostoha fogalma és maga egy mostoha anya is! S nem utolsó sorban bepillantást nyerünk a szovjet iskolai nevelés rendszerébe. A szovjet gyerekek már korán közösségi életet élnek, tudják, hogy a közösségtől életben van az igazi erő. A tanító alakjában megismerjük az új szovjet pedagógust. A könyv végén tisztázódik a becsület és a barátság elvtársi fogalma is. Megtudják, hogy: „Van egyenes, becsületes és értékes pionir-barátság és elvtársiasság! És van semmitmondó, gyáva, hazug segítség. Ezek különböző dolgok és nem szabad összetéveszteni őket.“ ... „A mi nagy, szovjet családkban ez a szó, elvtárs, nagy, szent szó, ehhez csak nagyon vigyázva és komolyan lehet viszonylani.“

A fordítás GERGELY VIOLA érdeme.

(Athenaeum kiadás, Népkönyvtár.)

BÉCSI TAMAS

KLJONOV: A KÖNYVTÁROS VEZÉRKÖNYVE.

A szerző könyve tulajdonképpen a szovjet könyvtárak ötféle típusának (állami, tud. szak, üzemi és szakszervezeti, ifjúsági és iskolai és végül tömegkönyvtárak) használhatóságára készült, ám a fordító, Sebestyén Géza szerencsés kézzel iktatott be olyan részleteket, amelyek speciálisan a magyar könyvtárak kezelését tartják szem előtt. A könyv nem tudományos, elvont tételket állít fel, ellenkezőleg, a gyakorlattal járó valamennyi fontos kérdésben nyújt tájékoztatást. Kljonov könyvének magyarra való átültetése igen nagy fontossággal bír örvendetesen szaporodó üzemi és szakszervezeti könyvtáraink kezelőinek, mert teljes felkészültséget ad kézérthető stílusban, szemléltető ábrák beiktatásával. (Új Magyar Könyvkiadó. 22.50 Ft.) HORVATH ISTVÁN

PROSPER MERIMÉE: „AZ OLTARISZENTSEG HINTAJA“.

Merimée romantikus író. Ebben a kötetben három egyfelvonásos színdarabját olvashatjuk. Színszerűség szem-

pontjából néhány része ma már avult ezeknek az írásoknak, bár a könyv ennek ellenére mindvégig érdekes olvasmány. Merimée szellemes, pergő dialógusai legtöbbször az egyház ellen fordulnak. Alakjait hanyagul jellemzi, de színes, fordultatos meséjével elragad bennünket, Mészöly Dezső és Szász Imre fordítása kitűnő.

(Franklin N. V. kiadása.)

FORGÁCS ISTVÁN

N. K. GUDZIJ: TOLSZTOJ.

Az orosz szellemóriás születésének 120. évfordulójára készült e tanulmány, melyben a kiváló szovjet esztétikus sok olyan mozzanatot tár fel az *emberről* és az *alkotóról*, melyek eddig ismeretlenek voltak. Részletesen ismerteti a halhatatlan művek (Háború és béke, Karenina Anna, Feltámadás) születésének körülményeit s írójának véleményét saját műveiről. Tolsztoj a Háború és békéről azt írja feleségének, Szofija Andrejevának: „Az 1812-es háború következményeként kialakult népi gondolatot szerettem.” E monumentális műről mondja Gudzij, hogy az orosz irodalom Iliász-a és Odisszeiá-ja egyszerre. A szerző könyvének legnagyobb jelentősége abban rejlik, hogy rámutat Tolsztoj eszméinek korunkra gyakorolt hatására s bebizonyítja, hogy épülő, szocialista világunk mily sok értéket tarthat meg és fordíthat saját javára az orosz klasszikus halhatatlan eszméiből.

(Dante, 13.50 Ft.)

ÓSZI ZOLTÁN

SZEGEDI BORIS: EZ A HAZ EL-ADÓ. A kis kötet 15 elbeszélést tartalmaz, melyek kivétel nélkül a Felszabadulás előtti időkben születtek. Akkor, természetesen csak kevés jelenhetett meg közülük, s annak a kevésnek sem volt sikere. Mert a jeles író nő szinte minden tárgyát a szegény, elesett nép, a kizsákmányolt osztályok életéből merítette. Jó írói eszközökkel oldja meg a feszültséget, mely hősei és az akkori világ tipikus alakjai közé szövődik.

Az énzó, végtelenül kapzsi kulák asszony, a kizsákmányoló munkaadó mind-mind éles portrét nyert Szegedi Boris írásaiban. Éles portrét, mely körünkben — mikor szüntelen harcokban már nagyrészt felszámoltuk az elmúlt

társadalom kiáltó ellentéteit — minden- esetre írjuk harcos szemléletét tükrözi, aki a társadalmi igazságokért már akkor is harcolt, mikor ez vétek, sőt életveszély volt. Nem is engedte érvényesülni Szegedi Borist a Horthy-fasizmus kora s csak annál önvendetesebb, hogy népi demokráciánk különös gondot fordít azokra az írókra, akiket a múlt elnémított.

Bár az elbeszélések színes, változatos (talán nagyon is tarka) sora nem ad egységes képet a cselekmények feldolgozásában, ettől eltekintve azonban igen tanulságos, jó és élvezetes olvasmányt nyújt a könyv haladó irodalmunk kétségtelen nyereségeként.

(Réval Könyvtár, 15.50 Ft.)

TISZAI JENŐ

MÓRICZ ZSIGMOND: A GALAMB PAPNÉ.

A galamb papné Móricz Zsigmond ifjúkori alkotása. Műfaját tekintve hosszabb lélegzetű novella, mely a „méltóságos kisasszony” és férje, Pap Enok házasságának első és legnehezebb szakaszát mutatja be és fordulatot, mely szerencsés bekövetkezéssel megoldja a fiatalok eléggé zivatáros életét. A paplakban játszódó cselekmény mindvégig izgalmas, fordultatos. A végső fokon parasztszármazású fiatal pap, és magasrangú középosztálybeli hivatalnok-családból származó felesége nehezen törődnek össze. Az elkényeztetett fiatalasszony nem ismeri az élet törvényeit, rendjét, egyre lázad és nem akar beletörődni egyhangúnak ígérkező sorsába. Mindkettőjük alkati és származási ellentéte bő anyagot szolgáltat az írónak ahhoz, hogy a cselekmény feszültségét megteremtse. Móricz Zsigmond gyakori problémája a társadalmi és osztályellentétek bemutatása a házasság keretén belül. A galamb papnéban is ez történik idillikus befejezéssel. A fiatalok minden egymásról homlokegyenest ellenkező tulajdonságaik ellenére egymáshoz való, mert szeretik egymást. Móricz Zsigmond klasszikus népismerete adja a regény tengelyét. Mindenki másnál giccsbe fulladt volna a fiatal pap és a méltóságos kisasszony története.

(Athenaeum.)

SOLYMOS IDA